

Михайлова О.С., Гуманкова О.С. Інтеграція методів, як засіб оптимізації формування англомовної компетентності у читанні учнів початкової школи // Система підготовки майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: монографія / за заг. редакцією В.Є. Литнєва, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун// О.С. Михайлова, О.С. Гуманкова, Н.А. Басюк, О.О. Гордієнко, Г.І. Гримашевич та ін./. – Житомир: Вид. О.О. Євенок, 2019. – С.172–188. (Рекомендовано вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка протокол № 2 від 22.02.2019р.)

О.С. Гуманкова
кандидат педагогічних наук, доцент
Житомирський державний університет ім. І.Франка
О.С. Михайлова
кандидат педагогічних наук, доцент
Житомирський державний університет ім. І.Франка

Інтеграція методів, як засіб оптимізації формування англомовної компетентності у читанні учнів початкової школи

Євроінтеграція української держави детермінує компетентнісний вектор розвитку її освітнього простору. Такий напрям розвитку віддзеркалено в провідних освітніх документах країни, зокрема у Концепції Нової Української школи. У зазначеному документі чітко окреслено перелік ключових компетентностей, якими мають оволодіти учні в процесі набуття шкільної освіти.

Спілкування іноземними мовами є однією з ключових компетентностей та визначається як "уміння належно розуміти висловлювання іноземною мовою усно і письмово, висловлювати і тлумачити поняття, думки, почуття, факти та погляди (через слухання, говоріння, читання і письмо) у широкому діапазоні соціальних і культурних контекстів; уміння посередницького та міжкультурного спілкування [9, с. 4–11].

Із зазначеного очевидним є факт, що читання іноземною мовою, крім того, що належить до наскрізних умінь, які має сформувати шкільна освіта,

розглядається як важливий компонент здатності до іншомовного спілкування.

Відтак, формування іншомовної компетентності у читанні є важливим завданням іншомовної освіти та початкової освіти зокрема.

У Державному стандарті початкової освіти визначено, що здобувач освіти має "розуміти прочитані іншомовні тексти різних видів для отримання інформації або емоційного задоволення, використовувати прочитану інформацію та критично оцінювати її" [7, с. 4].

Ефективне виконання вимог Державного стандарту орієнтує на формування елементарної іншомовної компетентності у читанні на уроках іноземної мови в початковій школі.

Базисом для формування компетентності у читанні та її невід'ємною складовою є компетентність у техніці читання.

Компетентність у техніці читання (КТЧ) – здатність людини до сприймання і коректного декодування графічних знаків і письмових повідомлень, яка базується на складній і динамічній взаємодії відповідних навичок, знань та мовної усвідомленості [11, с. 269].

Як видно із визначення, компетентність у техніці читання є полікомпонентним утворенням та містить:

- знання як озвучуються букви, буквосполучення слова, як читаються тексти;

- навички рецептивні та репродуктивні, які забезпечують швидке сприйняття графічних образів слів, точне співвіднесення їх з відповідними звуковими образами та коректне звукове оформлення при декодуванні написаного;

- усвідомленість, як здатність того, хто оволодіває іноземною мовою, свідомо розпізнавати й озвучувати графічні одиниці, аналізувати власне читання тощо... [11, с. 270].

Суттєвим є той факт, що практично всі компоненти КТЧ мають бути сформовані вже в період навчання у початковій школі, особливо це стосується перших двох компонентів.

Недостатній рівень сформованості зазначеної компетентності призведе до гальмування розвитку компетентності у читанні іноземною мовою та унеможливить повноцінне оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю як такою.

Отже, формування іншомовної компетентності у техніці читання є надзвичайно важливим завданням, яке стоїть перед початковою освітньою ланкою.

Аналіз діючих підручників з англійської мови для початкової школи (О.Д. Карпюк, А.М. Несвіт, Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич) та методичних розвідок в цьому контексті [1; 2; 6; 12; 14; 18] призводить до наступних висновків: по-перше, серед науковців не існує єдиної точки зору стосовно методів, які є оптимальними для навчання техніки читання; по-друге, питання наукового пошуку у зазначеній сфері не втрачає актуальності.

У своєму дослідженні ми маємо на меті досягнення комплексу цілей: відібрати методи навчання техніки читання, які, в своїй інтеграції, оптимізують процес розвитку досліджуваної компетентності; співвіднести відібрані методи та вправи, що відбивають їх специфіку із методичними етапами формування КТЧ; проілюструвати використання методів та вправ на матеріалі створеного нами посібника для навчання техніки читання англійською мовою учнів початкової школи.

Проблема навчання техніки читання знаходилась у центрі уваги багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців: О.Б. Бігич, М.З. Біболетової, Г.Є. Борецької, І.Н. Верещагіної, М.В. Денисенко, О.О. Ленської, Р.Ю. Мартинової, З.І. Нікітенко, Г.В. Рогової, Н.К. Склярєнко, Т.К. Полонської, В.М. Плахотніка, І.В. Шастової, M. Christian, W. Scott, M. Sadoski, D. Strange та багатьох інших.

У дослідженнях зазначених вчених пропонується розгляд, опис та класифікація методів навчання техніки читання англійською мовою. Спільною рисою, притаманною всім дослідженням є те, що науковці виділяють головним критерієм класифікації мовну одиницю, яка береться за основу навчання.

У зарубіжній методиці виділяють методи, орієнтовані на запам'ятовування, читання графем та графемно-фонемних відповідностей, тобто методи орієнтовані на процесуальний аспект читання (Code Emphasis) та методи, орієнтовані на запам'ятовування графічних образів цілих слів, речень, текстів та їх значень, тобто на змістовий аспект читання (Meaning Emphasis) [19].

До **першої групи методів** відносять:

- *алфавітний метод (The Alphabet (ABC) Method)*, який реалізує схему: буква-звук. Навчання базується на запам'ятовуванні алфавітних назв літер.

- *Звуковий метод (Phonics)*, який реалізує схему: звук-буква. Учні спочатку вивчають відповідності між звуками та буквами, буквосполученнями [22].

Зазначені методи орієнтовані на механічне запам'ятовування звуко-буквенних та буквено-звукових відповідностей.

До **другої групи методів** належать:

- *метод цілих слів (The Word Method)*, який ще має назву "Look and Say". Цей метод реалізує схему: читання слова-букви. Він ґрунтується на трьох тезах:

- 1) слово-субодиниця думки;
- 2) слово є найбільш зручною одиницею для розпізнавання за допомогою зорового аналізатора;
- 3) слово є найменшою мовною одиницею, що має зміст [17, с.22].

Згідно зазначеного методу, вчитель демонструє картку зі словом та показує на необхідний предмет або малюнок. Учні, завдяки багаторазовим повторам, запам'ятовують вербальне зображення слова [22, с.20].

• *Метод цілих речень (The Sentence Method)*, реалізує схему: читання речення-слова. За цим методом діти мають запам'ятати як читаються цілі фрази, написані на картках. Написи обов'язково супроводжуються ілюстраціями.

• *Метод оповіді (The Story Method)*, реалізує схему: читання тексту-речень. Згідно цього методу діти багаторазово повторюють та читають разом з вчителем невеликі сюжетні тексти, найчастіше у вигляді коміксів [20, с.167].

Друга група методів ілюструє осмислене читання та ґрунтується на розумінні змісту прочитаного.

Також в дослідженнях зарубіжних вчених використовується така **класифікація методів навчання техніки читання**:

➤ *Акустичні методи (Acoustic Methods)*, орієнтовані на вивчення звуко-буквених та буквено-звукових відповідників.

➤ *Глобальні методи (Global Methods)*, орієнтовані на читання цілих слів, речень, текстів.

➤ *Змішані методи (Eclectic Methods)*, які передбачають раціональне поєднання двох попередніх груп методів [4, с.48].

Обґрунтованим вважаємо саме використання змішаних методів, які раціонально поєднують процесуальну та змістову складові читання.

У вітчизняній методиці та методиці ближнього зарубіжжя традиційним є розподіл методів, запропонований Г.В. Роговою, яка виділила три методи: *метод цілих слів, метод цілих речень та звуковий метод* [14, с.11]. Всі інші класифікації є трансформацією запропонованих дослідницею та відбивають специфіку кожного окремого дослідження.

Так, О.І. Негнівицькою та З.М. Нікітенко розроблено *звуковий фонетичний метод*. З точки зору науковців, учні спочатку мають ознайомитись із звуками англійської мови, їх транскрипційними знаками, потім переходити до вивчення алфавітних літер та навчатись правил читання

[12]. Фактично, фонетичний метод передбачає оволодіння звуковою формою слова, а транскрипція використовується у якості опори.

І.М. Верещагіна, М.З. Біболетова представили *метод цілих слів*, який ґрунтується на пред'явленні учням образу цілого слова із виділенням в ньому букв або буквосполучення [1].

Трансформація цього методу представлена в наукових доробках В.М. Денисенко та О.Д. Карпюк [6]. Метод в опорі на читання ключових слів запропонований А.П.Старковим [16].

Аналітико-синтетичний метод, розроблявся І.В. Шастовою, В.М. Плахотніком та спрямований на запам'ятовування графемно-фонемних відповідностей. Цей метод є поєднанням аналізу матеріалу та імітації [18, с.167].

Всі перелічені методи мають певні переваги та недоліки. На нашу думку, використання лише методів, спрямованих на навчання читання цілих слів, речень, текстів не є виправданим, хоча і актуалізує саме змістовий аспект читання, оскільки ці методи, в першу чергу, адресовані носіям мови, тобто передбачають попередньо сформовану здатність говорити англійською мовою. Ми спираємось на той факт, що англійська мова є для наших учнів іноземною та всі компоненти іншомовної компетентності формуються одночасно в період шкільного навчання. Відтак, доцільним є використання методів, які забезпечать засвоєння графем, графемно-фонемних відповідностей та транскрипції іншомовних букв, слів.

З нашої точки зору, методично-доцільна інтеграція методів навчання техніки читання, забезпечить їх цілісність, дозволить оптимізувати формування навичок техніки читання та компетентності у читанні в цілому. Саме раціональна інтеграція аналітико-синтетичного, фонетичного та методу навчання цілих слів дозволить сконцентруватись на процесуальному та змістовому аспектах навчання техніки читання. Це, своєю чергою, сприятиме одночасному формуванню різних компонентів КТЧ учнів початкової школи.

Зобразимо зазначене у вигляді схеми (Рис. 1).

Рис. 1. Методично-доцільна інтеграція методів навчання техніки читання у контексті формування КТЧ

Слід зазначити, що відбір методів навчання техніки читання ми здійснили також з урахуванням завдань навчання техніки читання, визначених у методичній літературі [2, 20, 16, 10] та з урахуванням вимог програми з Іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів 1–4 класи (2018 р.) [8].

Проведений аналіз дозволив конкретизувати перелік завдань, які мають бути реалізованими іншомовною освітою на початковому етапі в досліджуваному контексті.

Учні початкової школи мають:

- ❖ розпізнавати літери англійського алфавіту їх конфігурацію;
- ❖ знати букво-звукові та звуко-буквені відповідності;
- ❖ сприймати та правильно озвучувати англійські слова, розуміти їх значення;
- ❖ знати правила читання;
- ❖ навчитись читати слова, словосполучення, речення та короткі тексти [3, с. 6].

Це підтверджує правильність припущення про те, що ефективне формування КТЧ має ґрунтуватись на методично-доцільній інтеграції

методів. В процесі виконання завдань, визначених попередньо, слід звертатись до фонетичного та звукового аналітико-синтетичного методів, які дозволять сконцентруватись на навчанні літер, букво-звукових та звуко-буквених відповідностей, правильній вимові слів та методу цілий слів, який допоможе навчити дітей правильно читати слова, речення, міні-тексти.

Навчання техніки читання та формування відповідної компетентності має проводитись обов'язково з урахуванням загальновизнаних методичних етапів:

- ✓ етап ознайомлення з літерами англійської абетки, навчання читання букв, буквосполучень;
- ✓ навчання читання слів;
- ✓ навчання читання словосполучень;
- ✓ навчання читання речень та міні-текстів [9].

Вибір методів детермінує вибір вправ. Так, аналітико-синтетичний метод орієнтує на використання вправ на визначення, диференціацію графем, вправ на встановлення графемно-фонемних відповідностей.

Фонетичний метод вимагає використання вправ на засвоєння транскрипційних знаків, звукового аналізу слова, читання слів за транскрипцією.

Метод цілих слів орієнтує на виконання вправ на співставлення слів та малюнків, складання слів з літер, читання словосполучень та вибір відповідних ним малюнків, запам'ятовування та відтворення слів, відтворення слів з пропущеними літерами, читання речень з карток, читання речень із вставленням замість малюнків слів.

На нашу думку, інтеграція зазначених методів та відповідних їм вправ у методичні етапи роботи формування КТЧ дозволить оптимізувати її розвиток.

З метою практичної ілюстрації теоретичних викладок, ми створили посібник для навчання техніки читання учнів початкової школи. Посібник

має формат абетки та представлений серією колажно-сюжетних фрагментів занять, кожне з яких включає:

1. Завдання з навчання розпізнавання букв, звуко-буквених відповідників.
2. Завдання з навчання читання ізолюваних слів та їх транскрипції.
3. Завдання з навчання читання словосполучень.
4. Завдання з навчання читання речень та міні-текстів [5].

Всі завдання супроводжуються комбінованою, вербально-зображальною наочністю, з урахуванням того факту, що діти молодшого шкільного віку мають наочно-образне мислення.

Робота учнів з посібником має бути систематичною та займати 10-15 хвилин уроку.

Працюючи з посібником, учні знайомляться з літерами англійської абетки, (одна-дві літери за урок) прослуховують відповідні літерам звуки, повторюють їх за вчителем. Кожна літера вводиться в цікавий ігровий ситуації. Запам'ятовування звуко-буквених відповідників відбувається завдяки виконанню учнями ігрових вправ таких як: знайди літеру, заховану серед малюнків; порахуй літери; озвуч літеру (знайди її транскрипційний знак) та перетни уявну річку, тощо.

Навчання читання цілих слів, які починаються з літери, що вивчається відбувається завдяки демонстрації друкованого слова та відповідного малюнку. Доречним, в цьому випадку, є використання багаторазових повторів у вигляді виконання ігрових вправ із зміною голосу, з використанням методу асоціативних символів, пантоміми, читання по губах. Кількість слів має регулюватись вчителем з урахуванням специфіки конкретного контингенту дітей.

З метою формування рецептивних навичок учням пропонуються ігрові вправи типу: послухай та знайди малюнок; послухай та принеси малюнок до дошки тощо. У даному випадку, доцільним є звернення до використання вправ з елементами методу повної фізичної реакції.

Учитель також має ознайомити учнів з транскрипційними позначеннями слів.

Звернемо увагу, що учні ще не читають по складах та сприймають слова цілком. Вони набувають репродуктивних навичок читання, імітуючи вчителя, повторюючи за ним матеріал, який, своєю чергою, має бути яскравим, цікаво оформленим. Слова, які вводяться, мають бути зрозумілими учням, тобто відповідати змісту програмного навчання.

У процесі навчання читання словосполучень школярам слід запропонувати зображальні опори, охарактеризувати предмети усно (назвати їх колір, розмір, інші характеристики), проговорити словосполучення разом з ними. Потім можна переходити до читання. Закріплення навичок читання словосполучень відбувається в процесі виконання ігрових вправ на співставлення, підстановку, доповнення.

Така ж послідовність дій вчителя зберігається і в процесі навчання учнів читання речень. Читання речень стає посильним для школярів за умови включення у їх структуру словосполучень, які вони вже навчилися читати.

Наступним кроком має бути читання міні-текстів, які також містять вже вивчений мовний матеріал, є цікавими, сюжетними та зрозумілими учням.

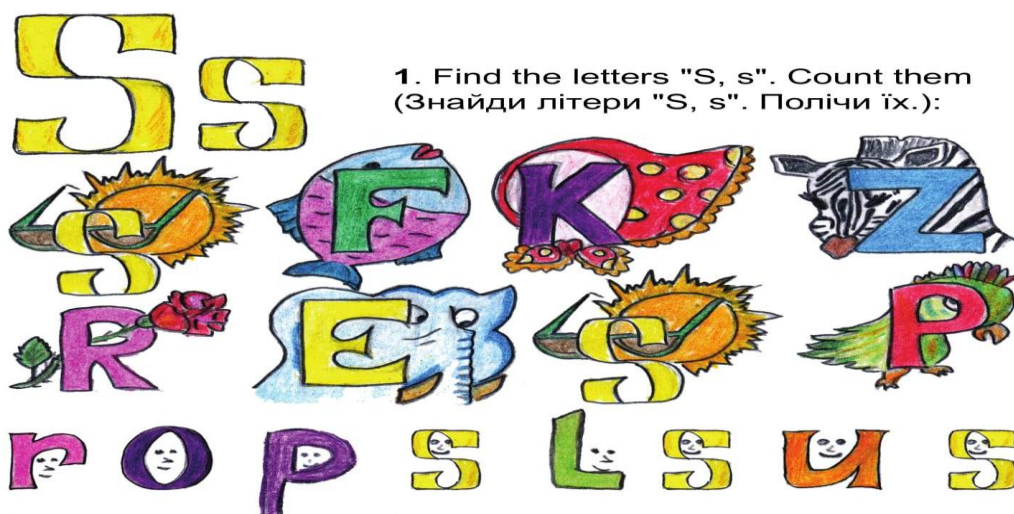
З метою ілюстрації практичного використання відібраних методів навчання техніки читання пропонуємо матеріали, розроблені нами посібника з навчання техніки читання, також пропонуємо завдання, які полегшать інтеграцію зазначених матеріалів у методичний контекст уроків англійської мови в початковій школі.

Матеріали посібника, а саме послідовність завдань відбиває методичні етапи навчання техніки читання [5].

I етап. Організація роботи учнів щодо оволодіння навичками розпізнавання букв, звуко-буквених відповідників.

На початку уроку вчитель нагадує учням певну літеру, звук, який вона передає, її транскрипційний знак. Потім, вчитель пропонує виконати серію, поступово ускладнюючихся завдань. Наведемо конкретний приклад опрацювання літери “S”.

Першим завданням є розпізнати літеру “S” серед інших, полічити кількість літер “S”.

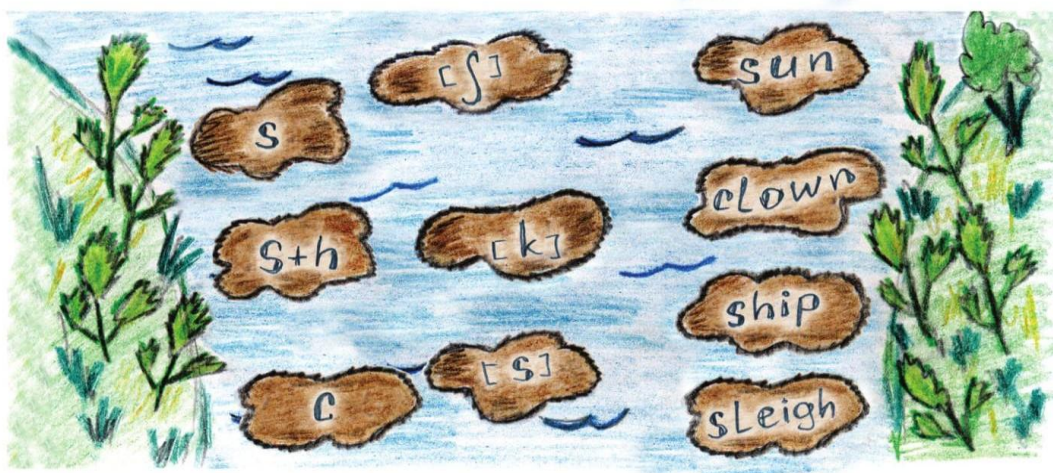

1. Find the letters "S, s". Count them
(Знайди літери "S, s". Полічи їх.):

Далі учням пропонується гра “The Stepping Stones”. Діти мають з’єднати літеру з її транскрипційним знаком словом з цією літерою та “перетнути” річку.

Вправа №2. *Find a letter, its sound and a word with this sound and cross the river.*

Find a letter, its sound and a word with this sound and cross the river (знайди літеру, її звук та слово з цим звуком та перейди річку).

Можлива варіація цієї вправи: “Find a letter, the way it sounds, a word, and a picture of this word and cross the river”.

Учні мають з’єднати літеру з її транскрипційним знаком, словом з цією літерою та малюнком, який відповідає обраному слову.

Також учитель може запропонувати учням гру “Find your partners”. Учитель роздає картки з літерою “S” її транскрипційним знаком, словом та

малюнком. Діти мають знайти своїх партнерів та стати у послідовності: буква, звук, слово, малюнок.

II етап. Організація роботи учнів щодо оволодіння навичками читання ізольованих слів з літерою “S”.

Вчитель вводить слова по темі “Seasons”, які починаються з літери “S”. Діти, спочатку за вчителем, потім самостійно читають підписи до малюнків.

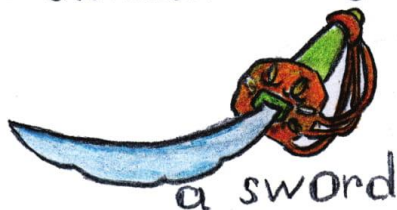
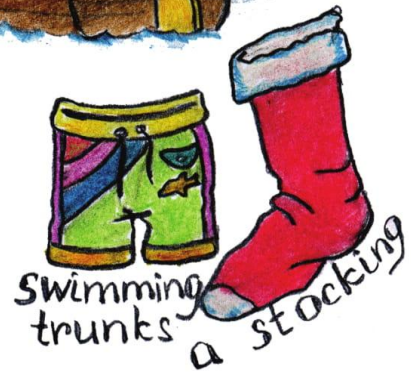
Вправа №3. *Look and read.*

Можлива варіація цієї вправи “Read in turns”. Діти по черзі вказують на малюнки та читають підписи до них.

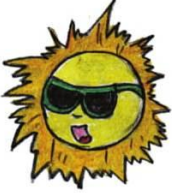

3. Look and read (подивись та прочитай).

S s

Вправа №4. Listen and find.

4. Listen and find (Послухай і знайди).

	13	14	15
L			
M			
N			
O			

Вчитель називає слова у певній послідовності. Учні слухають та вказують на відповідні малюнки, називаючи номер малюнку, що відповідає названому вчителем слову, користуючись таблицями, пропонованими в посібнику.

Можлива варіація цієї вправи “Listen, move around and find the right picture”. Учитель розміщує картки з малюнками в різних місцях у класі. Учні повинні збирати малюнки в тій послідовності, в якій учитель називає слова.

Учитель також має звернути увагу школярів на відповідність озвучуваних слів, їх транскрипційним записам, розміщеним у таблиці. Спочатку діти читають слова з таблиці слідом за вчителем, запам’ятовуючи графічний і транскрипційний варіанти слів.

Read the words and say the number of the picture (Прочитай слова та назви номер малюнка):

swimming trunks ['swɪmɪŋ trʌŋks]	snowman ['snəʊmæn]	sleigh [sleɪ]
sun [sʌn]	sword ['sɔ:d]	swimsuit ['swɪmsju:t]
stocking ['stɒkɪŋ]	ship [ʃɪp]	Santa Claus ['sæntə , klɔ:z]
strawberry ['strɔ:bəri]	suitcase ['sju:tkes]	skiing ['ski:ɪŋ]

Вправа №5. *Read the words and say the number of the picture.*

Також дітям може бути запропонована гра “Find your partners and read the words”.

Учитель роздає окремі картки зі словом, його транскрипцією та малюнки.

Задача дітей стати у лінію у послідовності:

- 1) дитина у якої малюнок;
- 2) дитина у якої слово;
- 3) дитина у якої транскрипція.

Потім дітям пропонується гра-пазл. Дивлячись на малюнки, діти повинні скласти з “переплутаних” літер слова, які відповідають даним малюнкам, записати та прочитати їх.

5. Write the words and read them (впиши слова та прочитай).

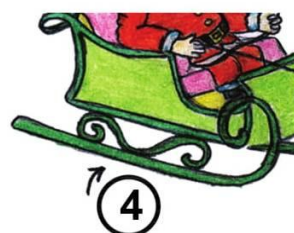
mansown

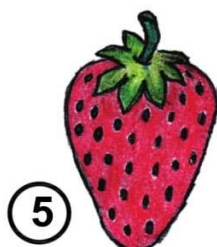
sckoting

msuiwist

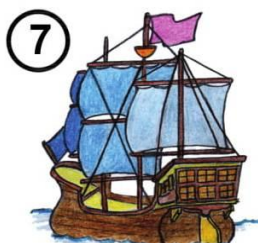
seilgh

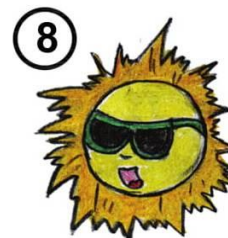
srawtreryb

ingkis

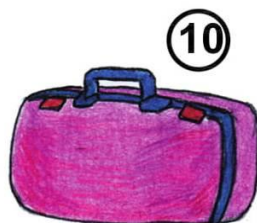
pish

usn

mmingswi tnkurs

tuisaces

words

nSata Cauls

III етап. Організація роботи учнів щодо оволодіння навичками читання словосполучень.

На цьому етапі діти набувають навички читання словосполучень, співставлення словосполучень з відповідними за змістом малюнками.

Вправа №6. Read the word combinations and say the number of the right picture.

b) read the word combinations and say the number of the right picture (прочитай комбінації слів та назви номер правильного малюнка):

a happy Santa Claus, fast skiing, a funny snowman, an orange swimsuit, a pink suitcase, a brown ship, a red strawberry, an old sword, a hot sun, green sleigh, a red stocking, green and yellow swimming trunks.

На цьому етапі також може бути використана гра *“Find your partners”*.

Учитель роздає частині учнів малюнки. Ці діти залишаються на місцях. Решта учнів отримує словосполучення (кожній дитині – окреме словосполучення). Ці діти мають підходити до дітей у яких малюнки, читати їх. Якщо словосполучення відповідає малюнку, то діти утворюють пару та підходять до дошки. Інші учні з словосполученнями продовжують рухатися, зачитуючи написи. Гра продовжується поки всі діти не створять пари. Гра проводиться під музику.

Учитель може поміняти учнів ролями: дати малюнки дітям, у яких були словосполучення. Гра продовжується.

IV етап. Організація роботи учнів щодо оволодіння навичками читання речень та міні-текстів.

Учитель пропонує учням подивитися на малюнок, прочитати речення та відмітити позначкою “✓” речення, що відповідають змісту малюнка, та відмітити позначкою “X” речення, що не відповідають змісту малюнка.

Вправа №7. *Look at the picture. Read the sentences. Put a tick “✓” if the sentence is correct or a cross “X” if it is false.*

Можливо також на цьому етапі запропонувати дітям гру *“Musical sentences”*.

Учитель включає музику. Учні передають один-одному малюнки з двома реченнями. Учитель зупиняє музику. Ті учні у яких в руках опинилися картки на момент зупинки у музиці, встають, показують всім малюнок та читають лише те речення, яке відповідає його змісту.

This is a brown ship.

☐

This is an old sword.

☐

This is a funny snowman.

☐

This is a happy Santa Claus.

☐

This is a hot sun.

☐

This is a pink suitcase.

☐

This is an orange swimsuit.

☐

These are swimming trunks.

☐

This is a red strawberry.

☐

This is a red stocking.

☐

На останньому етапі школярам пропонується прочитати оповідання, підставляючи в текст замість малюнків слова, що починаються з літери “S”. Спочатку діти читають текст за вчителем, потім самостійно.

Вправа №8. *Read the story. Use the words instead of the pictures.*

Seasons.

It is winter now. There is much snow

in the yard. I go out to make a

or to . Then comes

in

his to us. He puts the presents into

our . This year it is a trip to Egypt.

The shines all the year there. We

put our and into a

We swim across the sea on a big

Після виконання вправи може бути запропонована гра “*The Scrambled Sentences*”. Учні отримують окремі рядки з оповідання та, працюючи в групах, мають скласти речення в текст та прочитати його.

Після опрацювання тексту вчитель, відповідно до плану уроку, може запропонувати різні завдання на розвиток мовних або мовленнєвих компетентностей учнів на базі вивченого матеріалу.

Подібні вправи та ігрові завдання можуть бути використані учителями для опрацювання інших фрагментів занять, пропонованих у посібнику.

Матеріали посібника використовувались для формування компетентності у техніці читання учнів початкових класів в школах міста Житомира та Житомирської області.

Результати контролю сформованості компетентності у техніці читання учнів дозволяють стверджувати про доцільність інтеграції методів навчання читання, які використано у матеріалах посібника з метою оптимізації формування досліджуваної компетентності.

Список використаних джерел

1. Биболетова М.З. Английский язык для маленьких/ М.З. Биболетова, Н.В. Добрынина, Е.А. Ленская: Кн. для учителя: в 2 ч. Ч. II. М.: Просвещение, 1994. – 128 с.
2. Бігич О.Б. Теорія і практика формування методичної компетентності вчителя іноземної мови початкової школи/ О.Б.Бігич: Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2006. – 200 с.
3. Борецька Г.Є. Методика формування іншомовної компетентності у техніці читання /Г.Є. Борецька.: Іноземні мови. – 2012. – №1. – С. 3-8.
4. Васильева Т.Г. Типологизация методов обучения техники чтения на английском языке учащихся младших классов/Т.Г. Васильева. Известия Российского государственного педагогического университета имени А.М.Герцена/Область наук. Педагогика. Психология и методика обучения, 2008. – №2. – С.41-51.
5. Гуманкова О.С. ABC Land: навчально-методичний посібник з навчання читання в початковій школі/ О.С. Гуманкова, О.С. Михайлова. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І.Франка, 2014. – 156с., іл.
6. Денисенко М.В. Навчання учнів початкової школи техніки читання англійською мовою: дис. канд. пед. наук, спец. 13.00.02 / Денисенко Марина Володимирівна. – К. – 2004. – 217 с.
7. Державний стандарт початкової освіти/ від 21 лютого 2018. –№87. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

8. Іноземні мови. Навчальні програми для загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладів (1-4 кл.), 2016. Режим доступу: <https://osvita.ua/school/program/program-1-4/57067/>

9. Концепція Нової Української школи 24/10/2016. – 32 с. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczya.html>

10. Матюха Г.В. Навчання техніки читання англійською мовою/Г.В. Матюха, М.В. Ступак// Наука і освіта. – 2013. – №6. – С. 162–165.

11. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних педагогічних і лінгвістичних університетів /Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Є. та ін./ за загальн. ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

12. Никитенко З.Н. Методическая система овладения языком на начальной ступени школьного образования. Дис. д-ра пед. наук: спец. 13.0.02/ З.Н. Никитенко. – М., 2015. – 427 с.

13. Полонська Т.К. Методи навчання читання іноземною мовою учнів початкової школи, 2017. – С. 161–169. Режим доступу: <https://www.google.com/search?safe=active&ei=4BBhXP7mLuyCrwTWjoyIDA&q>

14. Рогова Г.В. Методика обучения английскому языку на начальном этапе в средней школе/Г.В. Рогова, И.Н. Верещагина: Пособие для учителя. – М.: Просвещение, 1983 – 351 с.

15. Роман С.В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. Навчальний посібник. – К.: Ленвіт. 2005. – 208 с.

16. Старков А.П. Английский язык: учеб. пос. для 4 кл. в средней школе /А.П.Старков. – М.: Просвещение, 1980. – 222 с.

17. Шастова І.В. Методи навчання шестирічних школярів техніки читання англійською мовою/І.В. Шастова// Іноземні мови. – №1/ 2013 [73]. – С.17–35.

18. Шастова І.В. Навчання шестирічних учнів техніки читання англійською мовою/І.В. Шастова// Вісник КНЛУ, серія: Педагогіка і психологія. – Вип. 28. – 2018. – С.166–173.

19. Elizabeth Pang. Teaching Reading. International Bureau of Education. Режим доступу: http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/archive/Publications/educational_practicesseriespdf/prac12e.pdf

20. Morena Christian. Methods of Teaching to Read in English as a Second Language. К.: International School Tokyo. Режим доступу: <http://docplayer.net/33886000-Methods-of-teaching-to-read-in-english-as-a-second-language.html>

21. Sadoski M. Conceptual Foundations of teaching Reading. – New York: The Guilford Press, 2004. – 156 p.

22. Wendy A. Scott and Lisbeth H. Ytreberg. Teaching English to Children. Longman. New York. Longman Group UK Limited, 1990. – 115p.